

Ringslangintroductie in het Wormer- en Jisperveld

Pieter de Wijer

In 1995 verscheen er een klein artikeltje in het Noordhollands Dagblad waarin de vondst van juveniele ringslangen werd gemeld uit het Wormer- en Jisperveld, een veenweidegebied in Noord-Holland. Er waren juvenielen gevonden bij de mesthoop in de buurt van 'de Poelboerderij', het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten. De waarneming op zich was niet zo vreemd, maar de vindplaats wel. Van het Wormer- en Jisperveld was de ringslang slechts bekend van één hele oude waarneming. In de afgelopen jaren bereikte ons echter steeds meer waarnemingen, maar ook steeds meer geruchten uit die omgeving. Het was tijd om eens navraag te doen bij de beheerder van het gebied, Ed Zijp van Natuurmonumenten.

*Een nog niet verplaatste ringslang van het IJmeer.
Foto: Sietse van der Wal.*

vroeger niet

Zover hij weet komt de ringslang van oorsprong niet voor in het gebied. De oude waarneming van het dier dat in de jaren vijftig in een tuin in Wormer is doodgeslagen, moet volgens hem betrekking hebben op een ontsnapt terrarium exemplaar. Hij noemt twee mogelijke oorzaken waarom de ringslang er niet van oorsprong thuishoort:

1. Vroeger was het gebied behoorlijk brak. Zelf denk ik dat dit geen groot probleem kan zijn geweest. De ringslang kwam vroeger ook langs het IJmeer buitendijks voor toen het nog Zuiderzee was.

2. Het habitat is nogal veranderd. In het verleden was het landschap erg plat met veel kleine boertjes terwijl het nu veel meer verruigd is, met heren en der rietvelden en moerasbosjes. Ik denk dat dit een belangrijke rol heeft gespeeld bij de succesvolle vestiging van de ringslang de laatste jaren. Mijn ervaring is dat verruiging van het habitat een belangrijke factor is voor het voorkomen van de ringslang.

uitzettingen

Over het huidige voorkomen van ringslangen is Ed vrij duidelijk. Dit is het gevolg van uitzettingen. Naar zijn weten zijn er twee keer slangen uitgezet in het gebied. In 1993/94 heeft iemand die in Jisp woont een twintigtal ringslangen van het PEN-eiland bij Amsterdam weggevangen om ze zelf te houden. Mogelijk zijn een aantal hiervan ontsnapt en/of zijn nakomelingen hiervan uitgezet. In 1999 heeft een medewerker van Natuurmonumenten zelf 15 slangen vanuit het Vechtplassengebied meegenomen en bij de Poelboerderij uitgezet.

ringslangvriendelijk beheer

Het gaat dus in totaal om 30-40 slangen van twee verschillende plekken. De laatste jaren worden er regelmatig ringslangen gezien, voornamelijk in de buurt van de Poelboerderij en bij Jisp. Maar ook van het Wormer en Jisperveld zelf zijn er waarnemingen bekend. Het land rond de Poelboerderij is recent ingericht als een soort educatief natuurpark, met veel poelen, riet, ruigte, puin, boomstobbes, etc., ideaal voor de ringslangen. Er worden ook composthopen aangelegd waarvan de ringslangen gebruik maken. Er zijn regelmatig juvenielen gezien. Het ziet er dus naar uit dat ze zich hier definitief hebben gevestigd. Interessant zal het worden in hoeverre de ringslangen zich de komende jaren zullen uitbreiden naar de omliggende gebieden. Het is een uitgestrekt, waterrijk landschap, maar er zijn ook wegen die het gebied doorsnijden.

wenselijk?

Vooropgesteld moet worden dat het verboden is om ringslangen te vangen laat staan verplaatsen. Moeten we er dan toch blij mee zijn dat een nieuw ringslanggebied erbij gekomen is? Nee, zeker niet als er zulke grote aantallen dieren worden gebruikt uit

bedreigde populaties (IJmeer). Dat het experiment in dit geval geslaagd is, viel van te voren niet te voorspellen. Hoe vaak zullen ringslangen zijn uitgezet en niet aangeslagen zijn? Over niet-succesvolle uitzettingen hoor je immers niets. Daarnaast is onduidelijk wat de gevolgen zijn voor het ecosysteem; zullen bijv. de

rugstreeppadden ter plaatse achteruitgaan? Maar vanuit educatief oogpunt is het voorkomen van een populatie ringslangen bij een bezoekerscentrum van Natuurmonumenten natuurlijk niet slecht voor het imago van reptielen in Nederland.

Vuurwerkbrand in Solleveld

Ton van Schie.

In het duingebied van Solleveld bij Ter Heyde waren op de avond van 23 augustus een paar duinbrandjes ontstaan als gevolg van professioneel vuurwerk bij het Tromp festival. Alhoewel het kleinschalig leek, heeft zoiets toch wel gevolgen. Zo vonden wij (Ton en Kees van Schie en Jacco Duindam) onder andere vier dode zandhagedissen en een dode dwergmuis, die blijkbaar niet op tijd

weg konden komen. De hagedissen lagen verspreid op de brandplek, alle een aantal meters van de rand. Het waren alle volwassen mannen, want het groen was nog te zien. ze waren, evenals de dwergmuis, alleen geschroeid.

Het oppervlak van grootste plek was ongeveer 35 bij 12 meter. De vegetatie bestond hier uit dauwbraam, helm en schaafstro van zo'n twintig centimeter hoog. Voor ons was het een verrassing dat daar zoveel hagedissen zaten op een plek waar je normaal gesproken eigenlijk niets waarneemt. Het geeft wel aan dat de zandhagedis hier toch nog redelijk talrijk is. Verder vonden we nog vuurwerkresten tot vlakbij de bloedberg. We hebben dus nog geluk gehad dat niet meer duingebied in vlammen is opgegaan.

Eén van de vier verbrande mannetjes zandhagedis in het Solleveld

